

ระบบการบริหารจัดการสาธารณสุขด้านอศิภัยเชิงบูรณาการ

ทองใบ เฟื่องธรรม¹ พงศ์สิทธิ์ ศรีสมทรัพย์²

เฉลิมชัย ปัญญาดี³ เมธี พยอมยงค์⁴

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาขีดสมรรถนะการบริหารจัดการสาธารณสุขด้านอศิภัยของเทศบาลเมือง กลุ่มนครชัยบุรีนทร์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2) เพื่อศึกษาสภาพของระบบการป้องกันสาธารณสุขด้านอศิภัยของเทศบาลเมืองกลุ่มนครชัยบุรีนทร์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขีดสมรรถนะการบริหารจัดการสาธารณสุขด้านอศิภัยกับระบบการป้องกันสาธารณสุขด้านอศิภัย โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการคำนวณและการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เฉพาะเขตเทศบาลเมือง 6 แห่ง โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 620 ตัวอย่าง จำแนกเป็นกลุ่มคณะผู้บริหาร วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์ Canonical ตามตัวแบบสมมุติฐานของการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ระดับขีดสมรรถนะการบริหารจัดการสาธารณสุขด้านอศิภัย ได้แก่ การวางนโยบายการเตรียมความพร้อมในการป้องกันบรรเทาสาธารณสุขก่อนเกิดอุบัติเหตุด้านอศิภัย นโยบายการควบคุมสถานการณ์ขณะเกิดอุบัติเหตุด้านอศิภัย นโยบายการบรรเทาทุกข์และการฟื้นฟูหลังเกิดอุบัติเหตุด้านอศิภัย และขีดความสามารถในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ส่วนมากอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง และ ระดับของระบบการป้องกันสาธารณสุขด้านอศิภัย ได้แก่ มาตรฐานการออกแบบระบบป้องกันสาธารณสุขด้านอศิภัย มาตรฐานการใช้งาน มาตรฐาน การซ่อมบำรุง และมาตรฐานการเก็บรักษาอุปกรณ์ป้องกันสาธารณสุขด้านอศิภัย ส่วนมากอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างขีดสมรรถนะการบริหารจัดการสาธารณสุขด้านอศิภัยกับระบบป้องกันสาธารณสุขด้านอศิภัยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการสาธารณสุขด้านอศิภัย; ระบบการบริหารการป้องกันสาธารณสุขด้านอศิภัย; การบูรณาการการทำงานร่วมกัน

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

การอ้างอิง:

ทองใบ เฟื่องธรรม, พงศ์สิทธิ์ ศรีสมทรัพย์, เฉลิมชัย ปัญญาดี และเมธี พยอมยงค์. (2564). ระบบการบริหารจัดการสาธารณสุขด้านอศิภัยเชิงบูรณาการ. วารสารดุซงญอบัณฑิตทางสังคมศาสตร์, 11(1), 230-242.

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย
อีเมล: talay-123@hotmail.com

² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

⁴ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

An Integrated Fire Disaster Management System

Thongbai Phengtham¹ Pongsan Srisomsap²
Chalermchai Panyadee³ Methee Payomyong⁴

Abstract

This academic article aims to (1) study the competency of fire disaster management by the Mueang Municipalities of the Nakhonchaiburi group in the northeastern region (2) study the conditions of the disaster prevention systems of these municipalities and (3) study the relationships between competency in the management of fire disasters and fire disaster prevention systems. The research method used is quantitative research by from specific samplings in 6 Mueang Municipalities. The data from sample population of 620 were collected from administrative group. The quantitative data were analyzed by percentage, mean (M) standard deviation (SD) and canonical-correlation analysis (CCA).

Findings are as follows: The competency of fire disaster management level namely, having a policy of readiness in preventing fire disasters prior to occurrence, a policy for controlling the situation during fire disasters, a policy of relief and rehabilitation after fire disasters and the capability to prevent and alleviate the consequences of fire disasters were mostly evinced at a moderate level. The levels of fire disaster prevention systems namely, the standards for the design of fire disaster prevention systems, the standards for the use, the standards for maintenance and repair, and the standards for storage of fire disaster prevention equipment were mostly displayed at a moderate level. Insofar as hypothesis testing, this study shows that the competency of fire disaster management and fire disaster prevention systems were positively and directly correlated.

Keywords: Fire Disaster Management; Fire Disaster Prevention Management System;
The integration of the local government organization

Type of Article: Research Article

Cite this article as:

Phengtham, T., Srisomsap, P., Panyadee, C., & Payomyong, M. (2021). An integrated fire disaster management system. *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 11(1), 230-242.

¹ Doctor of Philosophy Program in Social Sciences, Ramkhamhaeng University
2086 Ramkhamhaeng Road, Haumark, Bangkok 10240, Thailand
E-mail: talay-123@hotmail.com

² Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

³ School of Administrative Studies, Maejo University

⁴ Highland Research and Development Institute (Public Organization)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารจัดการสาธารณภัยจะเริ่มพัฒนามาเรื่อยๆ จากการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์และการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน ด้วยการวางแผนนโยบาย และการบริหารกิจกรรมที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรและบุคลากรเพื่อดำเนินการระหว่างเกิดเหตุเพื่อช่วยเหลือสังเคราะห์ผู้ประสบภัยและการฟื้นฟูภายหลังเกิดเหตุเป็นหลัก กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์) ได้รวบรวมปัญหา และความ ต้องการของประชาชนเชิงพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ จากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ทุกภาคส่วน เวทีจังหวัด เคลื่อนที่ของจังหวัด เวทีประชาคมของโครงการไทย นิยมยั่งยืนของจังหวัด การวิเคราะห์จากข้อมูลที่มีอยู่จริง รวมทั้งผลการศึกษาที่มีอยู่ของกลุ่มจังหวัด ผ่าน กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาในทุกภาค ส่วนตั้งแต่ระดับชุมชน หมู่บ้าน อำเภอและจังหวัด จนถึงกลุ่มจังหวัด พบว่า ช่วงฤดูฝนที่ฝนตกชุกจะทำให้ มีน้ำล้นฝั่งก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากสภาพพื้นที่ แบนราบ และการระบายไม่ทัน แต่ปัญหาน้ำท่วมยังไม่ ยาวนานและก่อให้เกิดความเสียหายมากนักเมื่อเทียบ กับปัญหาภัยแล้ง เนื่องจากการขาดแคลนน้ำเพื่อการ อุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งจังหวัดสุรินทร์ มีความรุนแรงของปัญหามากที่สุด ส่วนปัญหาด้านสิ่ง แวดล้อมเกี่ยวกับการ บุกรุกทำลายป่า ไฟป่า ภาวะโลกร้อน ปัญหาขยะสะสม น้ำเน่าเสีย ซึ่งล้วนเกิดจากฝีมือ ของมนุษย์ เช่น ไฟไหม้บ้านเรือนทั้งหมู่บ้าน ที่พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศร รมธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราชบรมนาถ บพิตร พระมหากษัตริย์ในรัชกาลที่ 9 ทรงห่วงใย พสกนิกรอย่างหาที่สุดมิได้ เนื่องด้วยในวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2515 เป็นวันที่พระองค์ท่านฯ และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เสร็จเยี่ยม ราษฎรผู้ประสบภัยพิบัติจากเหตุไฟป่าลุกลามเข้าไหม้

บ้านเรือนทั้งหมู่บ้านหนองไผ่ล้อม ตำบลนาหนองพุ่ม อำเภอกำแพงศรี จังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ “เปลวไฟ” ได้ ลุกลามเผาไหม้บ้านเรือนทั้งหมู่บ้านสร้างความเสียหาย จำนวนทั้งสิ้น 124 หลัง พระองค์ท่านฯ จึงเสร็จเยี่ยม พสกนิกรเป็นการเร่งด่วนเพื่อพระราชทานเครื่องอุปโภค บริโภค ข้าวสาร อาหารแห้ง เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ตลอดจนเครื่องแบบนักเรียนครบทุกหลังคาเรือน จาก พระราชกรณียกิจดังกล่าวสร้างความปลอบปลื้มแก่ พสกนิกรผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายอย่างล้นพ้น หาที่สุดมิได้ และจังหวัดชัยภูมิมีเหตุไฟไหม้โรงงานที่ สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวน มากเช่นกัน อีกทั้งความสูญเสียชีวิตบุคลากรทางการ ศึกษาที่เกิดจากอาคารโรงแรมรอยัล จังหวัดนครราชสีมา ที่ทรุดตัวและพังทลายลงมาทำให้เกิดความเสียหายทั้ง บุคลากรทางการศึกษาและประชาชนที่เข้าพักแรมใน สถานที่แห่งนี้

แนวคิดการบริหารจัดการสาธารณภัยในยุค ปัจจุบันจะมีลักษณะการเตรียมการเชิงรุกโดยเน้น กระบวนการเชิงระบบในการบริหารจัดการ สาธารณภัย ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ ซึ่งเป็นกระบวนการลดความเสี่ยงภัยพิบัติตามหลักนิติธรรม ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 (Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2019; Phromlert, 2017) ซึ่งเป็นกฎหมายหลักด้านการจัดการสาธารณภัยของ ประเทศไทย และเป็นเครื่องมือในการให้บริการ สาธารณภัยด้านการจัดการสาธารณภัยโดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมและเป็นเอกภาพในการ บริหารงานโดยการบูรณาการการทำงานร่วมกันจาก ทุกภาคส่วน หรือ MOU ส่งผลให้หน่วยงานทุกระดับ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น สามารถเข้ามามีบทบาทในงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น อันเป็นการกำหนดขอบเขตการปฏิบัติ

งานช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมรวมถึงการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยครอบคลุมภัยทุกประเภท ทั้งภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และภัยธรรมชาติ ซึ่ง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในฐานะที่เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทยได้ยึดมั่นในหลักนิติธรรมเพื่อ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” แก่ประชาชนอย่างเสมอภาคทั่วถึงและเป็นธรรม อีกทั้งมีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดให้มีผู้บัญชาการเหตุการณ์ทำหน้าที่บริหารจัดการสาธารณภัยแต่ละระดับอย่างชัดเจนก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และมีการประสานเครือข่ายทางสังคมในการป้องกันสาธารณภัย โดยใช้แนวคิดทุนทางสังคมเป็นฐานในการสร้างความร่วมมือร่วมใจในรูปแบบพหุภาคีโดยเน้นในประเด็นเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายทางสังคม การรณรงค์ในเรื่องของการเสริมสร้างบรรทัดฐานของการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยผลการศึกษา ยังบ่งชี้ว่าทุกภาคส่วนยังไม่ให้ความสำคัญกับการนำแนวคิดประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือมาปรับใช้กับการบริหารจัดการสาธารณภัยเท่าที่ควร (Asawakritnawin & Arwichai, 2016) สอดคล้องกับการอนุมัติงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองกลุ่มนครชัยบุรีรัมย์ ประจำปี พ.ศ. 2561 โดยกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (นครชัยบุรีรัมย์) ได้วางแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดโดยยึดยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี นโยบายรัฐบาล และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มุ่งเน้นประสานเครือข่ายทางสังคมแบบการทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเพื่อการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และเป็นการตั้งรับภัยพิบัติทุกประเภท (Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2019)

การศึกษาปรากฏการณ์ภัยพิบัติที่ผ่านมาในอดีต

ดังกล่าวจะทำให้เราเข้าใจปัญหา สาเหตุ อุปสรรค และการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ และท้ายที่สุดจะนำไปสู่ การปรับใช้ เพื่อเรียนรู้ เข้าใจ และใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในอนาคต (Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2019; Phromlert, 2017) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องศึกษาถึงสภาพปัญหา และสาเหตุของปัญหา รวมถึงวิธีการตอบโต้สถานการณ์ในภาวะวิกฤต เพื่อตอบโจทยปัญหาในการวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาขีดสมรรถนะการบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัยของเทศบาลเมือง กลุ่มนครชัยบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาสภาพของระบบการป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัยของเทศบาลเมือง กลุ่มนครชัยบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขีดสมรรถนะการบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัยกับระบบการป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัยของเทศบาลเมือง กลุ่มนครชัยบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาด้านขีดสมรรถนะการบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัย แยกออกเป็น 4 ด้าน คือ นโยบายการเตรียมความพร้อมในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยก่อนเกิดอุบัติภัยด้านอัคคีภัย นโยบายการควบคุมสถานการณ์ขณะเกิดอุบัติภัยด้านอัคคีภัย นโยบายบรรเทาทุกข์และการฟื้นฟูหลังเกิดอุบัติภัยด้านอัคคีภัย และขีดความสามารถในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในด้านระบบการป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัย แยกออกเป็น 4 ด้าน คือ มาตรฐานการออกแบบระบบป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัย มาตรฐานการใช้งาน มาตรฐานการ

ซ่อมบำรุง มาตรฐานการเก็บรักษาอุปกรณ์ป้องกัน
สาธารณภัยด้านอัคคีภัย

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง 1 กลุ่มจังหวัด “นครชัยบุรีรินทร์” ประกอบด้วย จังหวัด นครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัด สุรินทร์

3. ขอบเขตด้านประชากรและตัวอย่าง

3.1 ตัวอย่างข้าราชการท้องถิ่น มีประชากรทั้งหมด 616 คน นำมาคำนวณได้ตัวอย่าง จำนวน 237 คน

3.2 ตัวอย่างตัวแทนชุมชน มีประชากรทั้งหมด 169,946 คน คำนวณได้ตัวอย่างจำนวน 383 คน โดย ทั้ง 2 ตัวอย่างใช้การกำหนดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants Person) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันสาธารณภัย อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและระงับ อัคคีภัย อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และตัวแทนชุมชน

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ทราบถึงสภาพปัญหาของระบบการบริหารการป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัย และนำสภาพปัญหามาปรับปรุงหาแนวทางการสร้างระบบการบริหารการป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัยเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลเมืองของประเทศไทย

2. สามารถนำผลการสร้างระบบการบริหารการป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัยเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลเมืองในกลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ของประเทศไทย มาประยุกต์ใช้กับงานป้องกัน

สาธารณภัยของหน่วยงานราชการอื่นๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฝ่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สามารถนำผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปต่อยอดเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัยร่วมกับชุมชน

4. ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัยในการเตรียมความพร้อมรับเหตุฉุกเฉินในทุกสถานการณ์ เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินในเบื้องต้น

5. ประชาชนเชื่อมั่นต่อระบบการบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลเมือง กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 และเกิดภาพลักษณ์ที่ดีกับประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับความปลอดภัยในการรักษาชีวิตและทรัพย์สิน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัย การดำเนินงานในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และการระงับการเกิดอัคคีภัยนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมทั้งด้านเครื่องมือ ทักษะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ความร่วมมือของประชาชนและทุกภาคส่วนในชุมชน เพื่อวางแผนและเตรียมพร้อมกับเหตุการณ์อัคคีภัยได้ตลอดเวลาและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การบริหารจัดการในการป้องกันและระงับอัคคีภัยแบบบูรณาการระหว่างองค์กรก็จำเป็นจะต้องมีการวางแผนและมีการจัดการอย่างเป็นระบบและชัดเจนเพื่อประสิทธิภาพในการบริการแก่ประชาชน โดยสรุปได้ว่า อัคคีภัย เป็นภัยพิบัติที่เป็นสาธารณภัยที่เกิดจากไฟไหม้อันเนื่องมาจากอุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติหรือแม้กระทั่งจากฝีมือของมนุษย์เอง ซึ่งสร้างความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนหรือสังคมเป็นอย่างมากและควรมีระบบการป้องกันและบรรเทาเหตุการณ์

ที่เกิดขึ้นจากอัคคีภัยให้เกิดการสูญเสียน้อยที่สุด ซึ่งก็ได้มีหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องได้จัดทำหลักการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในรูปของแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553-2557 โดยแผนได้กำหนดขั้นตอนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ภัยจากอัคคีภัย โดยในการป้องกันนั้นเป็นการป้องกันตั้งแต่ระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย ดังนั้นการจัดการภัยพิบัติจึงเป็นกระบวนการจัดการภัยที่เกิดจากธรรมชาติและภัยที่เกิดจากน้ำมือมนุษย์ ซึ่งความรุนแรงของภัยพิบัติจะแตกต่างกันอยู่กับปัจจัยแวดล้อมหลายประการ และขึ้นอยู่กับวัตถุไวไฟด้วยเช่นกัน ซึ่งมนุษย์ควรเรียนรู้วิธีการจัดการกับภัยพิบัติให้ถูกวิธี หรือควรมียุทธวิธีในการกำจัดภัยพิบัติ (National Disaster Prevention and Mitigation Committee, 2013)

กรอบการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ แนวทางการบริหารจัดการสาธารณภัยเพื่อลดความเสียหายจากพิบัติ เป็นแนวทางการจัดการสาธารณภัยในภาวะวิกฤติจะกำหนดช่วงบัญชาการจากสถานะการณ์เป็น 3 ช่วง ได้แก่ (1) ก่อนเกิดภัย โดยลำดับแรกจะเป็นช่วงระยะก่อนเกิดภัยจะมีวิธีการจัดการป้องกันการลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อมที่เป็นดำเนินการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทุกประเภทด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลอย่างเป็นระบบ ที่ต้องบริหารจัดการเชิงระบบ กล่าวคือ การวิเคราะห์ความอ่อนแอ ความเปราะบางตามสถานะการณ์แวดล้อมที่อาจส่งผลต่อชีวิตและทรัพย์สิน (2) ขณะเกิดภัย เป็นช่วงของการจัดการภัยพิบัติขณะเกิดภัยแล้ว จึงต้องใช้วิธีการยุทธการตอบโต้ การช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน ที่ต้องเน้นกระบวนการเชิงระบบในการบริหารจัดการภาวะวิกฤติภายใต้การบัญชาการเหตุการณ์ในภาวะฉุกเฉิน ที่มุ่งเน้นไปที่การตอบโต้ การช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉินตามหลักสากลที่ผ่านการรับรองของประเทศสมาชิก

ระดับโลก เพื่อมุ่งเป้าหมายให้ตอบโต้สนองความต้องการขั้นพื้นฐานแก่ผู้ประสบภัยขณะที่ภัยเกิดขึ้นอย่างพึงพอใจ และ (3) หลังจากภัยยุติ เป็นช่วงของการจัดการสาธารณภัยหลังจากภัยยุติ จึงเป็นช่วงเวลาของการฟื้นฟูบูรณะสภาพแวดล้อมในชุมชน สังคม ให้กลับฟื้นคืนสภาพโดยเร็วที่สุด โดยใช้วิธีการฟื้นคืนสภาพ และการสร้างใหม่เพื่อทดแทนโครงสร้างเดิมที่เสียหายทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมให้คืนสภาพ รวมถึงการรักษาสุขภาพจิตของผู้ประสบภัยให้กลับคืนโดยเร็วโดยเฉพาะสุขภาพจิต เพื่อมุ่งให้ชุมชนสังคมได้เกิดจิตสำนึกร่วมสร้างและพัฒนาประเทศต่อไป (Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2019)

สมรรถนะการบริหาร McClelland (1973, p. 13) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะว่าประกอบด้วย 5 ส่วน คือ (1) ความรู้ (knowledge) คือ ความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ เช่น ความรู้ด้านเครื่องยนต์ เป็นต้น (2) ทักษะ (skill) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ทักษะทางการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น ทักษะที่เกิดขึ้นนั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (self-concept) คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนหรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น (4) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่หน้าเชื่อถือและไว้วางใจได้หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น และ (5) แรงจูงใจ/เจตคติ (motives/attitude) เป็นแรงจูงใจ หรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดระบบการบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัยเชิงบูรณาการ สามารถอธิบายเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการเป็นแนวทาง พัฒนาระบบการบริหารการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยเชิงบูรณาการด้านอัคคีภัยโดยมีหลักการ สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ปัญหาการพัฒนากระบวนการบริหารการป้องกัน สาธารณภัยเชิงบูรณาการด้านอัคคีภัย ดังนี้ (1) นโยบาย สาธารณะ ได้แก่ นโยบายภาครัฐ แผนยุทธศาสตร์ แผน พัฒนาท้องถิ่น (2) กฎหมายระเบียบข้อบังคับ ได้แก่ พรบ. ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎต่างๆ (3) องค์กร บริหาร ได้แก่ คณะกรรมการ หน่วยงานของรัฐ หน่ว งานท้องถิ่นหน่วยงานเอกชน (4) ทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ งบประมาณ ทรัพยากรมนุษย์ วัสดุอุปกรณ์ และ (5) เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ วิทยุ สัญญาณเตือนภัย

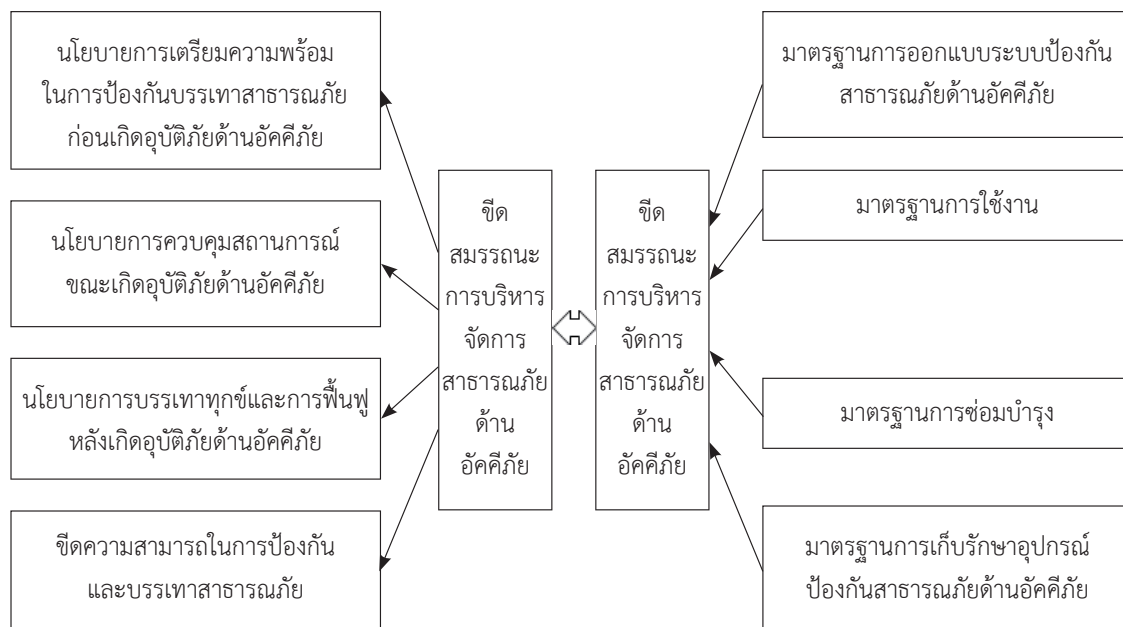
2. ระบบการบริหารงานด้านสาธารณภัย ดังนี้ (1) การป้องกันสาธารณภัยเชิงบูรณาการได้แก่ การ ทำบันทึกตกลงร่วมกัน (MOU) (2) การเตรียมความ พร้อมในการป้องกันสาธารณภัย ได้แก่ ระบบเตือนภัย ระบบข้อมูลเพื่อการจัดการสาธารณภัย การรณรงค์ เพื่อสร้างความตระหนักของสาธาณชน แผนและ คู่มือปฏิบัติการ (3) การควบคุมสถานการณ์และกู้ภัย ได้แก่ ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน การติดต่อสื่อสาร การ ใช้กำลังทหารในยามฉุกเฉิน การประเมินสถานการณ์ และการวางแผนฉุกเฉิน การมีส่วนร่วมของภาค เอกชน และประชาชน (4)การบรรเทาทุกข์ ได้แก่ การ ช่วยเหลือฉุกเฉินทางการแพทย์ การช่วยเหลือด้าน ประชาสงเคราะห์ การให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ และ (5) การฟื้นฟูบูรณะและพัฒนา ได้แก่ การตรวจรักษา สุขภาพจิตผู้ประสบภัย การบูรณะสถานที่ประสบภัย

3. องค์ประกอบของระบบการบริหารการป้องกัน สาธารณภัย ดังนี้ (1) ทักษะการบริหารจัดการ ได้แก่ สิ่งการ ประสานงาน วางแผน (2) ทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ โครงสร้างบุคลากร แผนทรัพยากรมนุษย์ (3) งบ ประมาณ ได้แก่ การออกข้อบัญญัติรายจ่ายตามขั้นตอน ของระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีงบประมาณ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (4) วัสดุอุปกรณ์

ได้แก่ จัดทำ การวางแผน ลงทะเบียนคุม สำรวจ ทำลาย การตั้งงบประมาณซื้อมาทดแทน ตามขั้นตอนของ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุ ฯ

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างระบบการ บริหารการป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัยกับ สมรรถนะการบริหารการป้องกันสาธารณภัยด้าน อัคคีภัย ได้แก่ (1) การป้องกันสาธารณภัยเชิง บูรณาการมีความสัมพันธ์กับนโยบายสาธารณะ ภาวะ ผู้นำ กฎหมาย/กฎข้อบังคับ องค์กรและการจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ การแปรรูปการมีส่วนร่วมของ ภาคเอกชน (2) การเตรียมความพร้อมในการป้องกัน สาธารณภัย มีความสัมพันธ์กับนโยบายสาธารณะ ภาวะผู้นำ กฎหมาย/กฎข้อบังคับ องค์กรและการ จัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ การแปรรูปการมีส่วนร่วม ของภาคเอกชน (3) การควบคุมสถานการณ์และ กู้ภัยมีความสัมพันธ์กับนโยบายสาธารณะ ภาวะ ผู้นำ กฎหมาย/กฎข้อบังคับ องค์กรและการจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ การแปรรูปการมีส่วนร่วมของ ภาคเอกชน (4) การบรรเทาทุกข์มีความสัมพันธ์กับ นโยบายสาธารณะ ภาวะผู้นำ กฎหมาย/กฎข้อบังคับ องค์กรและการจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ การ แปรรูปการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และ (5) การ ฟื้นฟูบูรณะและพัฒนาที่มีความสัมพันธ์กับนโยบาย สาธารณะ ภาวะผู้นำ กฎหมาย/กฎข้อบังคับ องค์กร และการจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ การแปรรูปการ มีส่วนร่วมของภาคเอกชน

5. แนวทางในการพัฒนาระบบการบริหาร การป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัย ได้จากการ ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน สาธารณภัยด้านอัคคีภัยทั้งในประเทศและนอกประเทศ การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องงานด้านป้องกันบรรเทา สาธารณภัย และการประเมินกลุ่ม (focus group) เพื่อ นำผลมาสร้างรูปแบบที่เหมาะสมกับการบริหารงานใน การป้องกันและระงับอัคคีภัยเพื่อลดความสูญเสียที่จะ เกิดขึ้น

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัยเชิงบูรณาการ โดยกำหนดแนวทางการศึกษาตามรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ซึ่งจะทำให้การศึกษาข้อมูลภาคสนามโดยการทดสอบแบบสอบถามสอบถามผู้บริหารเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล พนักงานเทศบาล และตัวแทนชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลเมืองที่ศึกษา 6 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองชัยภูมิ เทศบาลเมืองบัวใหญ่ เทศบาลเมืองปากช่อง เทศบาลเมืองสีคิ้ว เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ เทศบาลเมืองสุรินทร์ เพื่อการแสวงหาแนวทางในการวางระบบบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัยเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลเมือง โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การค้นพบปัญหาและสาเหตุที่แท้จริง (facts or problems causes)

ที่กำหนดปัญหาไว้อย่างชัดเจนว่า การบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลเมืองสามารถส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

ประชากรการวิจัย

1. ประชากรการวิจัย กำหนดให้เทศบาลเมืองจากกลุ่มนครชัยบุรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เป็นเทศบาลที่จะศึกษาทั้งหมด โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) มีจำนวนทั้งสิ้น 4 จังหวัด แบ่งออกเป็นเทศบาลเมือง 6 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลเมืองสีคิ้ว เทศบาลเมืองปากช่อง เทศบาลเมืองบัวใหญ่ เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ เทศบาลเมืองสุรินทร์ เทศบาลเมืองชัยภูมิ

2. การสุ่มตัวอย่าง หลังจากที่ได้สุ่มตัวอย่างเทศบาลเมือง กลุ่มนครชัยบุรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนล่าง 1 แล้ว ต่อจากนั้นเป็นการกำหนดให้ผู้ที่อยู่ในเทศบาลเมืองที่ถูกสุ่มมาเป็นตัวอย่างบุคคลในการศึกษาทั้งหมด เป็นการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มชั้นเดียว (single-stage cluster sampling) โดยตัวอย่างการศึกษาในระดับบุคคลในเทศบาลเมืองแต่ละแห่งรวมทั้งสิ้น 6 ตัวอย่าง ประกอบด้วย ตัวแทนที่อยู่ในองค์กรเทศบาลเมือง คือ คณะผู้บริหารเทศบาลเมือง สมาชิกสภาเทศบาลเมือง พนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง ในเทศบาลเมือง และตัวแทนประชาชนที่อยู่ในชุมชนของเทศบาลเมืองทั้ง 6 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลเมืองสีคิ้ว เทศบาลเมืองปากช่อง เทศบาลเมืองบัวใหญ่ เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ เทศบาลเมืองสุรินทร์ เทศบาลเมืองชัยภูมิ โดยถ้าถ่วงเฉลี่ยคัดเลือกประชากรตัวอย่าง จะได้ทั้งหมด 620 คน/ตัวอย่าง มีรายละเอียดการประมาณประชากร ดังนี้

2.1.1 ตัวอย่างข้าราชการท้องถิ่น ประกอบด้วย คณะผู้บริหารเทศบาลเมือง สมาชิกสภาเทศบาลเมือง พนักงานเทศบาลของเทศบาลเมืองจำนวน 6 แห่ง จากจำนวนประชากร 616 คน ได้ตัวอย่าง จำนวน 237 คน

2.1.2 ตัวอย่างในตัวแทนชุมชนของเทศบาลเมือง จำนวน 6 แห่ง จากจำนวนประชากรที่เป็นตัวแทนชุมชนรวมทั้งสิ้น 169,946 คน คำนวณตัวอย่างได้จำนวน 383 คน

การสร้างและทดสอบเครื่องมือวิจัย

1. เครื่องมือการวิจัย ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการศึกษา ซึ่งลักษณะข้อคำถามเป็นคำถามปลายปิด โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เพื่อนำมาจัดทำแบบสอบถามให้มีความสัมพันธ์กับกรอบการศึกษา โดยได้กำหนดเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับตัวแปรตาม ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับตัวแปรอิสระ และพร้อมทั้งผลการวัดค่าความเที่ยงตรง (Content validity) ของแบบสอบถามโดยการ

คำนวณหาค่า Item Objective Congruence Index (IOC) หรือค่าความสอดคล้องของแต่ละข้อ ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.5 จึงจะถือว่าคำถามนั้นมีความเที่ยงตรง

2. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยทำการทดสอบ 2 ค่า คือ ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) และวัดค่าความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ

1. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยจะเป็นการวิจัยและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือทั่วไป วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ตำราทางวิชาการต่างๆ ซึ่งข้อมูลจากเอกสารนั้นถือเป็นข้อมูลทุติยภูมิเพราะเป็นข้อมูลที่มีผู้บันทึกเอาไว้ ดังนั้น จึงมีความน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบได้

2. การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามโดยใช้การสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นคำถามปลายปิดโดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น จำนวน 116 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 ชีตสมรรถนะการบริหารจัดการ สาธารณภัยด้านอัคคีภัย จำนวน 58 ข้อ

ส่วนที่ 3 ระบบการป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัย จำนวน 53 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป การศึกษาระบบการบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัยเชิงบูรณาการของเทศบาลเมือง กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะสรุปข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ใช้จำนวนนับ และค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรต้นของชีต

สมรรถนะ การบริหารจัดการสาธารณสุขด้านอค์คิภัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งอธิบายค่าเฉลี่ยด้วยค่า Mean ($\bar{X}$) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 เพื่อใช้ในการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ Canonical

จากการหาค่าความสัมพันธ์ Canonical พบว่ามีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในเชิงบวกและมีตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรตาม กล่าวคือ จากผลการวิเคราะห์ค่าทางสถิติพบว่า เทศบาลเมือง กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ มีการดำเนินงานด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างขีดสมรรถนะการบริหารจัดการสาธารณสุขด้านอค์คิภัยกับระบบการบริหารจัดการป้องกันสาธารณสุขด้านอค์คิภัยอยู่ในระดับ 0.664 และมีค่าความแปรปรวนอยู่ในระดับ .790 จึงเป็นค่าทางสถิติที่ได้มาตรฐานและค่าทางสถิติดังกล่าวสามารถทำนายได้ว่าเทศบาลเมืองในกลุ่มนครชัยบุรีรินทร์นั้นได้มีการป้องกันบรรเทาสาธารณสุขภัยอย่างมีขีดสมรรถนะการบริหารจัดการสาธารณสุขด้านอค์คิภัยมีอิทธิพลต่อระบบการบริหารจัดการป้องกันสาธารณสุขด้านอค์คิภัยในเชิงบวก และส่งผลให้เทศบาลเมืองดังกล่าวจำเป็นต้องศึกษาและหาแนวทางยกระดับการปฏิบัติงานด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขในสูงยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรักษาความสงบและป้องกันทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งการในภาวะฉุกเฉิน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวินิจฉัยภาวะวิกฤตอย่างเฉียบขาดเพื่อให้การสั่งการเป็นแนวทางเดียวกันในการบริหารจัดการป้องกันบรรเทาสาธารณสุขภัยซึ่งเป็นภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ

2. ผลของการบริหารจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถวิเคราะห์ผลของการบริหารจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยของเทศบาลเมือง “กลุ่มนครชัยบุรีรินทร์” เขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ของประเทศไทย ที่ต้องจัดเตรียมความพร้อมและเพิ่มขีดสมรรถนะการบริหารจัดการสาธารณสุขภัยด้วยการกำหนดและให้ความสำคัญกับนโยบายการเตรียมความพร้อมในการป้องกันบรรเทาสาธารณสุขภัยก่อนเกิดอุบัติเหตุด้านอค์คิภัยที่เป็นการเตรียมความพร้อมรับมือกับภาวะวิกฤตในเชิงรุกและสนองนโยบายจัดการสาธารณสุขภัยเชิงรุกที่เป็นวาระแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันและเป็นการเตรียมความพร้อมในการระงับเหตุก่อนที่จะเกิดมีภาวะวิกฤต ในลำดับแรกก่อนที่จะเป็นการกำหนดขั้นตอนการกำหนดนโยบายการควบคุมสถานการณ์ขณะเกิดอุบัติเหตุด้านอค์คิภัย นโยบายการบรรเทาทุกข์และการฟื้นฟูหลังเกิดอุบัติเหตุด้านอค์คิภัย และควรจัดให้มีการประเมินขีดความสามารถในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยตามลำดับ ดังแสดงในผลการวิจัยครั้งนี้แล้ว โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ดังนั้น หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเทศบาลเมืองกลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ที่มีฐานะเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการจัดการสาธารณสุขภัย และมีอำนาจในการบริหารและจัดสรรงบประมาณด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยเพื่อการพัฒนาด้านการบริหารจัดการสาธารณสุขภัยให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นตามกรอบอำนาจหน้าที่ภายใต้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ที่มีตัวบทบัญญัติรองรับอำนาจและหน้าที่การบริหารงานของนายกเทศมนตรีในการวางหลักบริหารราชการท้องถิ่นภายใต้ นโยบาย คำสั่งการ และการอนุมัติงบประมาณด้านสาธารณสุข ที่ผู้บริหารหรือนายกเทศมนตรีส่วนมาก จะใช้การวิเคราะห์สภาพปัญหาและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ในท้องถิ่น เพื่อประกอบการตัดสินใจและวางแผน

ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้สามารถเชื่อมโยงและดึงศักยภาพระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่เพื่อการส่งเสริมหรือสนับสนุนฝ่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้บรรลุเป้าหมาย อาทิ คำสั่งการของผู้นำจะต้องสั่งการภายใต้นโยบายแห่งชาติตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามลำดับชั้น ตั้งแต่ส่วนกลาง จังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น ที่มุ่งเน้นการรักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นหลัก ที่ต้องคำนึงถึงเหตุและผลที่เกิดความเสียหายจากภัยพิบัติ อีกทั้งต้องคำนึงถึงการได้รับเงินค่าชดเชยจะต้องอยู่ภายใต้หลักการของกฎกระทรวง ว่าด้วยเงินช่วยเหลือประชาชนในฐานะผู้ประสบภัยพิบัติ เช่น การชดเชยเงินจากไฟไหม้บ้านเรือน

3. ผลของการวางระบบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

การวางระบบป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัยที่เกี่ยวกับมาตรฐาน การออกแบบระบบป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัย มาตรฐานการใช้งาน มาตรฐานการซ่อมบำรุง มาตรฐานการเก็บรักษาอุปกรณ์ป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัย โดยสรุปผลการวิเคราะห์จากการประมวลผลคะแนนมาตรฐานโดยภาพรวมจะอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเทศบาลเมืองกลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ ที่เป็นหน่วยงานหลักผู้หน้าที่โดยตรงในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่ภายใต้กรอบแห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ที่จะอำนวยความสะดวกและการอนุมัติจัดสรรงบประมาณเพื่อวางมาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามหลักสากลให้อุปกรณ์ต่างๆ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การขออนุญาตก่อสร้างอาคารจะต้องใช้ดุลยพินิจในการตรวจรูปแบบแปลนโครงสร้างอาคารให้ได้มาตรฐานรองรับภาวะวิกฤต เพื่อการป้องกันเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต

ถ้าการดูแลควบคุมอย่างเข้มงวด ไม่ปล่อยปะละเลยหรือปล่อยให้อาคารผิดรูปแบบแปลนจนนำไปสู่การสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น โรงแรมรอยัลจังหวัดนครราชสีมาที่แอบต่อเติมโครงสร้างอาคารผิดรูปแบบแปลน ที่โครงสร้างไม่สามารถรับน้ำหนักอาคารจึงพังถล่ม ดังนั้น หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเทศบาลเมืองกลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ควรจะมีเหตุการณ์ในอดีตมาถอดบทเรียน เพื่อวางแผนป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัยให้ได้มาตรฐานสากลและเห็นได้จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงประจักษ์และที่ทำการศึกษาระบบป้องกันสาธารณภัยในเขตพื้นที่ที่ทำการศึกษากลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ พบว่า ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชัยภูมิ ผู้บริหารและชุมชนได้ให้ความสำคัญในเรื่องการดับเพลิงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผู้บริหารหรือหัวหน้างานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะบูรณาการร่วมวางแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่อนุมัติงบประมาณจัดซื้อรถยนต์ดับเพลิงขนาดใหญ่ มีระบบอุปกรณ์ติดตั้งไว้ฉีดย้ำและมีกระเช้ายาวระดับความสูงของตึก 4 ชั้น ส่วนเทศบาลปากช่องพึ่งจะอนุมัติและจัดสรรงบประมาณจัดซื้อรถยนต์ดับเพลิงรุ่นที่ทันสมัยเช่นเดียวกันที่มีระบบหัวฉีดจ่ายน้ำด้วยระบบดิจิทัลทันสมัย พร้อมกระเช้าความยาวระดับความสูงของตึก 4 ชั้น จึงเห็นได้ว่าระบบป้องกันสาธารณภัยที่มีมาตรฐานสากลจะสามารถระงับเหตุภาวะวิกฤติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาชี้ตสมรรถนะการบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัย ด้านนโยบายการเตรียมความพร้อมในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยก่อนเกิดอุบัติภัยด้านอัคคีภัยกับระบบป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัย เกี่ยวกับมาตรฐานการออกแบบระบบป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัย มาตรฐานการใช้งาน มาตรฐาน

การซ่อมบำรุง มาตรฐานการเก็บรักษาอุปกรณ์ป้องกัน
สาธารณภัยด้านอัคคีภัยจะมีความสัมพันธ์กันในเชิง
บวก ความสัมพันธ์ระหว่างขีดสมรรถนะการบริหาร
จัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัย ด้านนโยบายการ
ควบคุมสถานการณ์ขณะเกิดอุบัติเหตุด้านอัคคีภัย
กับระบบป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัย ที่เกี่ยวกับ
มาตรฐานการออกแบบระบบป้องกันสาธารณภัยด้าน
อัคคีภัย มาตรฐานการใช้งาน มาตรฐานการซ่อมบำรุง
มาตรฐานการเก็บรักษาอุปกรณ์ป้องกันสาธารณภัย
ด้านอัคคีภัย จะมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก สอดคล้อง
กับ Phromlert (2017) ส่วน ความสัมพันธ์ระหว่าง
ขีดสมรรถนะการบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคี
ภัย นโยบายการบรรเทาทุกข์และการฟื้นฟูหลังเกิด
อุบัติเหตุด้านอัคคีภัยกับระบบป้องกันสาธารณภัย
ด้านอัคคีภัยเกี่ยวกับมาตรฐานการออกแบบระบบ
ป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัย มาตรฐานการใช้งาน
มาตรฐานการซ่อมบำรุง มาตรฐาน การเก็บรักษา
อุปกรณ์ป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัยจะมีความ
สัมพันธ์กันในเชิงบวก และความสัมพันธ์ระหว่างขีด
ความสามารถในด้านการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย
กับระบบป้องกันสาธารณภัยด้านอัคคีภัยเกี่ยวกับ
มาตรฐานการออกแบบระบบป้องกันสาธารณภัยด้าน
อัคคีภัย มาตรฐานการใช้งาน มาตรฐานการซ่อมบำรุง

มาตรฐานการเก็บรักษาอุปกรณ์ป้องกันสาธารณภัย
ด้านอัคคีภัยจะมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ซึ่ง
สอดคล้องกับ Department of Disaster Prevention
and Mitigation (2019)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประกอบการ
พัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยใน
การบริหารจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัยอย่างเป็นรูป
ธรรมะ อีกทั้งต้องจัดการความรู้ และยกระดับมาตรฐาน
งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามหลักสากล ที่ผู้
วิจัยได้ศึกษาไว้แล้วทั้ง 4 แนวทาง คือ (1) การพัฒนา
และยกระดับมาตรฐานการออกแบบ (2) การพัฒนา
และยกระดับมาตรฐานการใช้งาน (3) การพัฒนาและ
ยกระดับมาตรฐานการซ่อมบำรุง และ (4) การพัฒนา
และยกระดับมาตรฐานการเก็บรักษาอุปกรณ์ป้องกัน
สาธารณภัยด้านอัคคีภัย

2. ควรมีการศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับการบริหาร
จัดการสาธารณภัยจากผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขา
เพื่อนำไปสู่การถอดบทเรียนจากอดีตสู่ชนรุ่นต่อไป

3. ควรนำผลการวิจัยไปพัฒนาต่อยอดในการ
จัดทำคู่มือการจัดการความรู้กับการบริหารจัดการ
สาธารณภัย

References

- Asawakritnawin, P., & Arwichai, W. (2016). Disaster management base on concepts of the deliberative democracy and social capital. *Journal of Social Sciences, Srinakharinwirot University, 19*, 122-145. [In Thai]
- Department of Disaster Prevention and Mitigation. (2019). *Disaster risk reduction*. Author. [In Thai]
- Krejcie, R. V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Education and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for “intelligence. *American Psychologist, 28*(1), 1-14.
- National Disaster Prevention and Mitigation Committee. (2013). *National disaster prevention and mitigation plan 2010-2014*. Ministry of the Interior. [In Thai]
- Phromlert, C. (2017). *The rule of law and public disaster management in Thailand Under the Disaster Prevention and Mitigation Act B. E. 2550*. Constitutional Court Office, Constitutional. [In Thai]